

Bosna in Bošnjaki.

Bosna meji na severu ob Slavonijo po reki Savi, ob Hrvatsko po rekah Uni in Glini, nekoliko pa tudi po suhej zemlji; na vzhodu se drži Srbije, od katere jo ločite reki Drina in Ibar, nekoliko pa tudi gorovje. Na jugu se dotika Rumelije, Albanije in Črnogore, a na zapadu sega tja do jadranskega morja in Hrvatske, od katere jo loči gorovje in reka Una.

Bosna je zelo rodovita dežela in zaradi obilnih vodá jako ugodna živinoreji in poljedelstvu. Bošnjakom ni treba posebnega truda pri obdelovanji zemlje; da-si gnoja skoraj niti ne poznajo, vendar jim zemlja stotero plačuje njihov trud, vzlasti v gorenjej Bosni. Povsod raste pšenica, reč, jačmen, oves, posebno pa turšica (koruza), ob kateri se ljudjé največ živé. Obilo se pridela tudi sočivja in sadja, a bosenske češplje, iz katerih se kuha najboljša slivovka, sloví daleč po svetu.

Trgovina je še precej živahna, da-si ni še na ónej stopinji, na kateri bi lahko bila. Vzrok temu so slabe ceste in občá nevarnost po njih.

Tovaren dežela do sih dob ni imela, pač pa mnogo rokodelcev, ki izdelujejo večinoma samó najpotrebnejše stvari za domače ljudi. Bošnjaki, živéč stoletja pod turškim jarmom, napredovali so jako malo, večidel je ostalo vse onako, kakor je bilo pred sto in sto leti.

Bošnjaki so po veri kristjani a po jeziku Slovani, ker govoré srbski jezik, katerega tudi Slovenci lahko razumejo in govoré, ker je zelo podoben hrvatskemu jeziku. Oblačijo se v temno obleko. Na glavi nosijo rudečo kapico „fes“ imenovano, a nekateri si glavo ovijajo s temnim suknom, kateremu „turban“ pravijo. Hlače nosijo široke od modre barve, ki jim do kolen segajo. Na nogah imajo opanke; teló si opasujejo s širokim pasom. Vsak Bošnjak nosi úsnijato torbico, v katero spravlja različne stvari, ki mu jih je na potu treba.

Glavno mesto v Bosni je Sarajevo, ki je središče bosenskih Srbov in njihove kupčije. Po najnovjšem popisu od 1879. l. ima Sarajevo 21.377 prebivalcev, med katerimi je po veri 14.849 mahomedancev, 3.747 starovercev, 698 katoličanov in 2.077 židov. A pómneti je treba, da ta popis ni natančen, ker so se mnogi, boječ se iz neumnih razlogov ljudskega štetja, za nekoliko

časa tajno izselili iz Sarajeva, a po ljudskem štetji se zopet povrnili v mesto. Lehko se tedaj vzame, da ima Sarajevo najmanj do 32.000 prebivalcev. Hiš ima Sarajevo 6110.

Znamenito je tudi mesto Travnik, ki stoji ravno v sredi Bosne na lepem travniškem polju na reki Lašvi; na severu tega mesta se vzdiguje planina Vlašić. Travnik se deli na dvoje: na trdnjavo in na mesto izpod nje. Trdnjava je jako stara, iz dōbe bosenskih kraljev; sezidana je na vznožji planine Vlašića in je branila mesto Lašvo, katero so sezidali stari Rimljani. Dolenje mesto je iz novejšega časa in je sezidano na istem mestu, kjer je bilo staro mesto Lašva. Travnik ima mnogo prodajalnic, kjer se prodaje blago iz Sarajeva, Trsta in Dunaja.

Travnik šteje preko 14.000 prebivalcev; večina so Mohamedanci. Še le pred nekoliko leti so si Srbi sezidali novo cerkev; tudi svojo šolo imajo. Odlikujejo se od vseh Bošnjakov s čisto obleko; tudi siromaki se čisto nosijo, posebno ženske se lepo oblačijo, ker so jako ponosne.

Bosna je bila 1465. l. od Turkov premagana; plemstvo se je vsled tega poturčilo in zato ohranilo svoja posestva, a ljudstvo je ostalo krščansko, izgubilo vse in strahovito trpelo od divjih poturčencev. Tukaj ni prostora, da bi vam na drobno popisal trpljenje in bēdo, katero so kristjani mnoga stoletja prebijali pod turškim gospodarstvom.

A zdaj je temu vse drugače. Turška oblast nad kristjani v Bosni in Hercegovini je zdrobljena od ónega dne, ko je avstrijska vojska pod poveljništvom generala Filipovića prestopila deželne meje in slavno zmagala v 19. dan avgusta 1878. l., ko so naši vzeli Sarajevo, glavno mesto Bosne. Tako ste prišli lepa Bosna in Hercegovina v avstrijsko oblast in Avstrija si je s tem pridobila dve deželi, ki bodele pod modro vlado našega presvitlega cesarja gotovo v veliko korist naše državi.

I. T.

Zemlja se vrti.

Učitelj se v šoli otrokom razlagali, da solnce vedno mirno stoji, a zemlja se okolo solnce suče. Komaj so učitelj svoje lice obrnili proti tabli, pošeptá nevétni Matijček součeneu Kajetanu v uho: „To pa že ne more biti resnica; le učitelju se vrti v glavi, da kaj takega veruje.“ Kajetan ne reče ničesar, samó z roko mahne, češ, molči zdaj. — Iz šole se otroci odpravijo domov, preoblečejo se in pojužinajo. Po póludne se naša znanca snideta v ravnokar pokošenej dolini in naš nagajivi Matijček leže ondu na tla ter se valj po bregu nizdolu. Privalivši se v dolino, hoče vstati, a vrto-
glav obsedi na tleh in slabo mu prihaja, ker se vse: griči in dolina, skala in drevo vrti okolo njega. Ko si pomore na nogi, reče resno svojemu tovarišu: „Zdaj verujem tudi jaz, da se zemlja vrti, saj vidim, kakó se vse suče okolo mene.“ Tovariš se mu smeje in reče: „Nikar ne misli, da se res sivari sučejo okolo tebe, to ti dela le vroča kri v glavi, tvoja pamet se vrti zdaj in se je vrtela tudi do póludne v šoli, ko ti ni bilo mogoče razumeti jasnih učiteljevih dokazov.“

Gr. I